

DECEMBER | 2010

FAKTABLAD

SÅ FUNGERAR
ELMARKNADEN

SÅ FUNGERAR ELMARKNADEN

Under 2009 och 2010 har energibranschen debatterats flitigt och i synnerhet kärnkraften. Vissa har påstått att kärnkraften hållit igen på produktionen bara för att kunna öka priset på den el som säljs. Detta stämmer dock inte.

Ända sedan elmarknaden avreglerades 1996, som ett krav från EU, har spekulationer kommit från och till om att elpriset styrs av de tre dominerande energibolagen. Egentligen är det ingen skillnad på elmarknadens prissättning jämfört med andra råvarumarknader, det är alltid efterfrågan och utbudet som sätter priset. Andra råvarumarknader som exempelvis olja/bensin har en liknande prissättning, och de blir dessutom också ofta ifrågasatta. Hur många har inte läst de svarta löpsedelsrubrikerna som lyder ungefär "Rekorddyr bensin"?

De senaste vintrarna har varit ovanligt stränga i de södra delarna av landet och elförbrukningen för uppvärmningsbehov har ökat rejält. Samtidigt råder brist på vattenkapacitet inom vattenkraften. Under lång tid har dessutom 40-50 procent av den totala kärnkraftskapaciteten i Sverige inte kunnat utnyttjas eftersom anläggningarna moderniserats eller stått still på grund av underhållsarbeten. Sammantaget medför detta att priset höjts eftersom utbudet av den billigaste elproduktionen inte klarar att möta efterfrågan.

Dyraste kraftslaget sätter priset

Det är alltid de billigaste elproduktionssätten som används först. Beräkningar av vilket kraftslag som kostar minst grundar sig på de rörliga produktionskostnaderna, därför används alltid vindkraften först och efter det vattenkraften. På fjärde plats kommer kärnkraften och det är ofta i slutet på den stapeln eller på de nästkommande staplarna, kraftvärme, kolkondens och import, som Sveriges årliga snittförbrukning av el ligger. Vintertid behövs mer el, därför nettoimporterar Sverige ofta el under de kallaste månaderna. I och med elbristen från kärnkraft och vattenkraft har andra kraftslag som är mycket dyrare att producera el med använts i större omfattning. Detta gör att hela marknadens elpris blivit dyrare eftersom det är den sist producerade kWh som sätter priset. Detta betyder att om den sist producerade kWh kommer från gasturbiner kan priset bli flera kronor per kWh, även för den el som framställs med vindkraft, vattenkraft eller kärnkraft.

En översiktsbild över de rörliga produktionskostnaderna hittar du genom att följa länken på nästa sida.

Om el i Sverige ...

Många tror att el finns i obegränsade mängder att tillgå, detta stämmer dock inte. Under ett normalår kan Sverige exportera el under de varma månaderna medan Sverige ofta behöver importera el de kalla månaderna. Landets elexport medför att exempelvis kolkraftverk i Danmark och Tyskland upphör under sommarperioden på grund av att det är billigare för de länderna att importera svensk elkraft.

Manipulation av elpriset

OKG som bara producerar kärnkraftsel tjänar inte på att minska produktionen. Står en anläggning stilla förlorar företaget flera miljoner varje dag. Detta går sedan inte att ta igen eftersom kärnkraftverket är budgeterat att producera mesta möjliga elmängd varje år. Förlusterna är inte bara i intäkter för elen utan också för de kostnader som tillkommer vid olika underhållsarbeten. Underskotten är svåra att räkna ut eftersom OKG inte själva säljer elen, det gör våra ägare, E.ON och Fortum, vilka får elen fördelat efter ägandeandel. OKG får täckning för de kostnader som beräknas bli under året.

Ägarna har flera kraftslag i sina portföljer, därför kan bristen på el göra att intäkterna tillfälligt blir större på den el som levereras. Men med tanke på den senaste tidens marknadsläge när importen ibland är så stor av kraftslag som inte innehas av ägarföretagen själva är teorierna om manipulationen ofta helt absurda. Som alltid sätts säkerheten främst på ett kärnkraftverk. Den omdiskuterade moderniseringen av Oskarshamn 3 är ett exempel på just detta, att kärnkraftsföretagen måste kunna garantera en hög säkerhet innan anläggningarna startas. Dessutom har moderniseringsarbetena varit mycket mer komplicerade än vad som förutspåddes.

Att tidigarelägga arbetena hade endast inneburit att skjuta problemet framför sig då stilleståndet för att utföra moderniseringen istället genererat högre elpris då istället för under 2009/2010

Mot bakgrund av moderniseringarna är ambitionen emellertid att kärnkraftsbranschen ska kunna medverka till att elpriset blir lägre i framtiden när större effektkapacitet förhoppningsvis finns att tillgå.

Tips!

Om du vill veta mer om hur elmarknaden fungerar och få ytterligare fördjupad information om vad som påverkar prissättningen, kan du läsa om detta genom att [klicka här](#) (Svensk Energis hemsida). Besök också gärna vår hemsida, www.okg.se.